

Σημείωμα

Αεροναυτικές επιχειρήσεις και Ένοπλες Δυνάμεις.

Οι απαιτήσεις και οι προκλήσεις για τις Ελληνικές επιχειρησιακές δυνατότητες.

Constantinos_kyprios@hotmail.com

Η ιστορία της πολεμικής τέχνης, όπως και γενικότερα η εξέλιξη της μορφής του Πολέμου και των στρατιωτικών επιχειρήσεων, χαρακτηρίζεται από σημεία σταθμούς που αφορούν την εμφάνιση συγκεκριμένης τεχνολογικής εξέλιξης που έφερε την ανατροπή στον τρόπο διεξαγωγής των πολεμικών επιχειρήσεων. Το πυροβόλο και η χρήση της πυρίτιδας ήταν μια από αυτές τις τεχνολογικές εξελίξεις που προκάλεσαν επανάσταση στις στρατιωτικές σχέσεις. Άλλες τεχνολογικές εξελίξεις που επηρέασαν τις στρατιωτικές εξελίξεις ήταν ποιο ευρείς. Η βιομηχανική επανάσταση, ο κύριος παράγοντας πίσω από την 'Μαζική Κινητοποίηση' που οδήγησε στα τέλη του 19ου αιώνα στους τεράστιους κληρωτούς εθνικούς στρατούς και στο σφαγείο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν ένας απ' αυτούς τους παράγοντες. Παρεμφερής είναι και η Πληροφοριακή Επανάσταση που αποτελεί τον κύριο δρόμωνα στις εξελίξεις που διέπουν την μορφή των πολεμικών επιχειρήσεων σήμερα. Πέρα από τις κύριες λοιπόν τεχνολογικές ανακαλύψεις ουσιαστικά που επηρεάζουν μία ολόκληρη κοινωνία, ή το σύνολο των στρατιωτικών δυνάμεων, υπάρχουν και αυτές που αφορούν συγκεκριμένα κάποιο όπλο. Τα πολυβόλα, κύριος υπεύθυνος για το σφαγείο του Πρώτου Μεγάλου Πολέμου ήταν και αυτά τεχνολογική απόρροια της Βιομηχανικής Επανάστασης, δευτερεύουσας σημασίας όμως. Τα διδάγματα που προέκυψαν από την ναυμαχία της Τσουσίμα το 1905 μεταξύ των Ιαπώνων και των Ρώσων, οδήγησαν στην ναυπήγηση του θωρηκτού Dreadnought στην Βρετανία που έδωσε το όνομα του σε όλα τα θωρηκτά που ακολούθησαν. Το πλοίο αυτό ήταν μιας νέας σχεδίασης που περιλάμβανε μόνο ένα κύριο διαμέτρημα πυροβόλου και ένα δευτερεύον αντί αριθμό από διάφορα διαμετρήματα. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούσε να εμπλέξει με το σύνολο των πυροβόλων του τα εχθρικά πλοία από μεγάλες αποστάσεις και με μεγάλο όγκο πυρός, εν αντίθεση με τα αντίπαλα πλοία που είχαν αριθμό από διαμετρήματα πυροβόλων που δεν μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν λόγω βεληνεκούς.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις που διαμορφώνουν την εξέλιξη των πολεμικών επιχειρήσεων έφεραν ένα νέο όπλο στο προσκήνιο, το αεροπορικό. Από τα πεδία των μαχών του Α' Παγκοσμίου Πολέμου μετεξελίχθηκε κατά τα τελευταία χρόνια του Β Παγκοσμίου Πολέμου ως ο κύριος πρωταγωνιστής των πολεμικών επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα όσον αφορά τις ναυτικές επιχειρήσεις ο ρόλος του αποδείχτηκε καθοριστικός σχεδόν από την αρχή του Πολέμου, κατά την προσβολή του Ιταλικού στόλου στον Τάραντα από τους Βρετανούς και των ΗΠΑ στην Χαβάη από τους Ιάπωνες. Η εισαγωγή λοιπόν του αεροπορικού όπλου στις ναυτικές αντιπαραθέσεις έθεσε νέα δεδομένα άλλα και διαστάσεις στον ναυτικό πόλεμο. Χαρακτηριστικά, κατά τις επιχειρήσεις της Luftwaffe στην Μεσόγειο που ουσιαστικά η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία πολέμησε μόνη της το Βρετανικό ναυτικό, απέδειξε την δυνατότητα που προσφέρει το συγκεκριμένο όπλο ακόμα και σε χώρες δίχως ναυτικές

δυνάμεις και παράδοση να αντιπαρατεθούν σε ναυτικούς σχηματισμούς παραδοσιακών μεγάλων ναυτικών δυνάμεων. Ως αποτέλεσμα, ο συνδυασμός των επιχειρήσεων ναυτικού και πολεμικής αεροπορίας έχει αποκτήσει βαρύνουσα σημασία από την εποχή της λήξης του Β Παγκοσμίου Πολέμου και έπειτα. Φυσικά αυτό το γεγονός επηρεάζει και τις στρατιωτικές εξελίξεις στην περιοχή μας.

Το αεροπορικό όπλο στον σύγχρονο πόλεμο ναυτικών επιχειρήσεων.

Το αεροπορικό όπλο στον σύγχρονο ναυτικό αγώνα αναλαμβάνει διαφόρων ειδών αποστολές. Από την ενεργή συμμετοχή του με την προσβολή ναυτικών δυνάμεων και την αεροπορική κάλυψη φίλιων ναυτικών δυνάμεων, μέχρι και την διεξαγωγή επιχειρήσεων υποστήριξης βοηθητικού ρόλου κυρίως. Η προσβολή αντίπαλων ναυτικών δυνάμεων λάμβανε μέρος στο παρελθόν με διάφορους τρόπους, όπως την χρήση τορπίλων και βομβών ελεύθερης πτώσης. Με την εξέλιξη των πυραυλικών συστημάτων όπως και των αισθητήρων που θα μπορούσαν να τα καθοδηγήσουν εναντίων στόχων επιφανείας, αυτά αντικατέστησαν σταδιακά όλα τα άλλα μέσα. Παρόλα αυτά και υπό συγκεκριμένες συνθήκες βόμβες ελεύθερης πτώσης εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται. Κατά την διάρκεια του Πολέμου των Φώκλαντ, η Πολεμική Αεροπορία της Αργεντινής χρησιμοποίησε ως κάλυψη τα νησιά και τις κορυφογραμμές που κάλυπταν την ακτή απόβασης των Βρετανών, προκειμένου να πλησιάσουν με ασφάλεια τα πλοία του Βασιλικού Ναυτικού και να τα προσβάλλουν με βόμβες όπως και κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις υποβοηθητικού ρόλου, αυτές αποσκοπούν στην έρευνα και την διάσωση, στην έγκαιρη προειδοποίηση και τον εντοπισμό απειλών, στον ηλεκτρονικό πόλεμο και στην ανθυποβρυχιακή δράση, αν και η τελευταία θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί ως αποστολή κρούσης, η ανάθεση ρόλων διατήρησης ανοιχτών των γραμμών επικοινωνίας μάλλον τις εναποθέτει σε ρόλους υποστήριξης. Πολλές απ' αυτές τις αποστολές τις αναλαμβάνουν και τα ελικόπτερα που φέρονται από πλοία, αλλά καθώς αυτά θεωρούνται και αποτελούν μέρος της μονάδας επιφανείας και δρουν υπό τον χαρακτηρισμό του 'μακρού χεριού', αποτελούν ξεχωριστή και ιδιαίτερη περίπτωση. Τα αεροσκάφη που αναλαμβάνουν αυτού του είδους τις αποστολές αν και διατηρούν κάποιες δυνατότητες προσβολής καθώς φέρουν πυραύλους αέρος επιφανείας, συνήθως πρόκειται για ελικοφόρα μεγάλου μεγέθους με κύριο σκοπό την περιπολία επί συγκεκριμένων περιοχών. Ποιο συγκεκριμένα λοιπόν όσον αφορά την έγκαιρη προειδοποίηση τα αεροσκάφη αυτά αναλαμβάνουν ρόλους επιτήρησης μιας συγκεκριμένης περιοχής και τον εντοπισμό εχθρικών μονάδων επιφανείας, όπως και την παρακολούθηση τους. Τις ίδιες αποστολές αναλαμβάνουν και τα αεροσκάφη ανθυποβρυχιακού πολέμου. Δηλαδή αναλαμβάνουν την περιπολία επί συγκεκριμένης περιοχής όπου χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα προσπαθούν να εντοπίσουν τα εχθρικά υποβρύχια και να τα προσβάλλουν με τορπίλες ή βόμβες βάθους που φέρουν σε εξωτερικούς πυλώνες ή σε ειδικούς διαμορφωμένους εσωτερικούς χώρους. Το ίδιο επιχειρησιακό πλάνο ισχύει και για τα αεροσκάφη ηλεκτρονικού πολέμου με την μόνη διαφορά ότι η δράση τους περιλαμβάνει την υποκλοπή επικοινωνιών και την παρεμβολή τους όπως και στα υπόλοιπα ηλεκτρονικά συστήματα των εχθρικών μέσων όπως ραντάρ και ηλεκτρονικά συστήματα αυτοπροστασίας.

Τελικά το φάσμα των εναέριων επιχειρήσεων που αφορούν τον ναυτικό πόλεμο περιλαμβάνουν τις ενεργείς δράσεις όπως τις αποστολές κρούσης, δηλαδή την προσβολή με διάφορα μέσα τις εχθρικές μονάδες επιφανείας ή τον εντοπισμό και την καταστροφή

εχθρικών υποβρύχιων. Τις παθητικές ή υποστήριξης που περιλαμβάνουν τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την παρενόχληση των εχθρικών μέσων και των δράσεων τους με διάφορους τρόπους. Ο σκοπός είναι να συμβάλουν στους στόχους των φίλιων ναυτικών δυνάμεων που πρωτίστως είναι ο έλεγχος μίας περιοχής και η καταστροφή των εχθρικών δυνάμεων που βρίσκονται εντός του συγκεκριμένου χώρου, ή θα προσπαθήσουν να μπουν με την ταυτόχρονη διασφάλιση την αποκλειστική στρατιωτική, πολιτική και εμπορική χρήση του από φίλιες δυνάμεις.

Το πεδίο επιχειρήσεων και οι δυνατότητες των Ελληνικών Ενόπλων δυνάμεων.

Το πεδίο που καλούνται να δράσουν οι Ελληνικές Ένοπλες δυνάμεις, και στην προκειμένη περίπτωση το Πολεμικό Ναυτικό και η Αεροπορία που μας ενδιαφέρει είναι πολυδιάστατα. Το Αιγαίο χωρίζεται σε δύο περιοχές, στην ημι ανοικτή θάλασσα του Βορείου Αιγαίου και στα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων στο Κεντρικό και Νότιο Αιγαίο. Επίσης λόγω των υποχρεώσεων στην Κύπρο, αλλά και της διασφάλισης των Ελληνικών συμφερόντων στην Ελληνική ΑΟΖ, καλείται να επιχειρήσει στο περιβάλλον της ανοικτής θάλασσας της Ανατολικής Μεσογείου. Τέλος καθώς η βασική σύνδεση του με την Δυτική Ευρώπη και τον Ατλαντικό Ωκεανό λαμβάνει μέρος μέσω της 'Δυτικής Πύλης' της Ελλάδος της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας, καθήκον αποτελεί η διασφάλιση της επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο μέσω της Κεντρικής Μεσογείου και της Αδριατικής. Καθώς λοιπόν πρόκειται για έναν τεράστιο γεωγραφικά χώρο απαιτείτε είτε η διάθεση πολλαπλών και παντός είδους μέσων, είτε η συμβολή των αεροπορικών μέσων στον θαλάσσιο αγώνα. Πρωταρχικός στόχος είναι η επιτήρηση του θαλάσσιων αυτών περιοχών και ως συνέπεια ο έλεγχος τους. Δυστυχώς οι δυνατότητες της Πολεμικής Αεροπορίας όπως και του Πολεμικού Ναυτικού είναι ανύπαρκτες όσον αφορά αυτόν τον τομέα. Εν αντιθέσει η εξ Ανατολών απειλή έχει κάνει σημαντικά βήματα που αφορούν την συγκρότηση ενός ολοκληρωμένου δικτύου από θαλάσσιους, επίγειους και εναέριους αισθητήρες υπό την ονομασία Meltem, που της επιτρέπουν την επιτήρηση και τον έλεγχο της θαλάσσιας περιοχής το λιγότερο όσον αφορά την θαλάσσια περιοχή πλησίον των ακτών της. Ως αποτέλεσμα από το ΠΝ απουσιάζει η δυνατότητα επιτήρησης και εντοπισμού εχθρικών μονάδων από εναέρια μέσα τουλάχιστον με συνέπεια να στηρίζεται μόνο στα επίγεια και στις μονάδες του στόλου με ότι συνεπάγεται. Δηλαδή απώλεια δυνατότητας επιτήρησης κάποιας περιοχής εφόσον το πλοίο ή ο επίγειος σταθμός απολεσθεί και περιορισμένες δυνατότητες επιτήρησης λόγω φυσικών εμποδίων.

Δυστυχώς η κατάσταση δεν είναι διαφορετική όσον αφορά τον ηλεκτρονικό πόλεμο, όπου όχι μόνο εναέρια μέσα αλλά και επίγεια και θαλάσσια απουσιάζουν παντελώς από το οπλοστάσιο των Ελληνικών Ενόπλων δυνάμεων. Ως αποτέλεσμα οι δυνατότητες υποκλοπής των επικοινωνιών του αντίπαλου στόλου όπως και της παρεμπόδισης τους είναι ανύπαρκτες. Επίσης ανύπαρκτες είναι οι δυνατότητες παρεμβολής των ηλεκτρονικών συστημάτων τους, που ως αποτέλεσμα θα είχε τουλάχιστον την προσωρινή διακοπή ή τον περιορισμό των δυνατοτήτων των ηλεκτρονικών συστημάτων των εχθρικών πλοίων όπως τα Ραντάρ τους. Οι δυνατότητες ανθυποβρυχιακού πολέμου είναι επίσης περιορισμένες. Ο στόλος από 6 PC 9 Orion ακόμα και εκσυγχρονισμένα αποτελείται από παλαιά αεροσκάφη που αποσύρονται από τις υπόλοιπες χώρες τους NATO, με περιορισμένες δυνατότητες και περιορισμένο αριθμό όσον αφορά την σύνθεση της μοίρας τους. Η απαίτηση περιπολίας, εντοπισμού και καταστροφής εχθρικών υποβρυχίων στον Σαρωνικό, Θερμαϊκό, Πατραϊκό αλλά και στο

Βόρειο, Νότιο Αιγαίο και Ανατολική Κεντρική Μεσογείου καθιστά τον αριθμό τους λίαν ανεπαρκή, δεδομένου ότι στην καλύτερη των περιπτώσεων 2 με 3 το πολύ αεροσκάφη θα βρίσκονται στον αέρα προκειμένου να εκτελέσουν περιπολίες. Η κατάσταση είναι κάπως διαφορετική όσον αφορά την δυνατότητα παροχής υποστήριξης από την ΠΑ στο ΠΝ. Ένας αριθμός από αεροπορικές βάσεις στην ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα δίνουν την δυνατότητα στην Πολεμική Αεροπορία να προσφέρει τόσο εναέρια κάλυψη στον Ελληνικό στόλο όσο και ενεργή υποστήριξη μέσω της προσβολής των εχθρικών δυνάμεων με πυραύλους EXOCET. Τα τελευταία με την αξία τους αποδεδειγμένα από την χρήση τους κατά τον Πόλεμο των Φώκλαντ αλλά και στον Περσικό Κόλπο, είναι το μεγάλο ατού στο χέρι της Πολεμικής Αεροπορίας που της δίνει την δυνατότητα να συμβάλει καθοριστικά και να ανατρέψει καταστάσεις όπου αυτό ζητηθεί. Όσον αφορά δε τις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα, ο νησιωτικός χώρος παρεμφερής με τον χώρο απόβασης των Φώκλαντ δίνει την δυνατότητα προσβολής ακόμα και με βόμβες ελεύθερης πτώσης αξιοποιώντας τα νησιωτικά ορεινά συμπλέγματα. Πρόβλημα υπάρχει μόνο όσον αφορά τον χώρο κοντά στην Κύπρο λόγω απόστασης και των περιορισμών που θέτει στην εμβέλεια των μαχητικών της ΠΑ. Όσον αφορά την Ανατολική Μεσόγειο πλησίον των Ελληνικών νήσων και στον Ενδιάμεσο χώρο με την Κύπρο, ένα δίκτυο αεροπορικών βάσεων στα Δωδεκάνησα και τη Κρήτη που αν και δεν έχει πλήρως αξιοποιηθεί υφίσταται από τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο και έχει αποδείξει την αξία του προς την διεξαγωγή των οποιοδήποτε δράσεων στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο εν καιρώ ειρήνης αλλά και καιρό πολέμου, διευκολύνει την δράση της Πολεμικής Αεροπορίας. Σε γενικές γραμμές η δυνατότητα της ΠΑ να προσφέρει αποστολές άμεσης υποστήριξης στο ΠΝ είναι λίαν επαρκής και μόνο ίσως η αύξηση του αριθμού των βλημάτων θα ήταν κάτι το επιθυμητό προκειμένου να δημιουργηθεί επαρκές απόθεμα πυραύλων.

Οι δυνατότητες του Πολεμικού Ναυτικού.

Όσον αφορά τον αεροναυτικό πόλεμο οι διαστάσεις που αφορούν το Πολεμικό ναυτικό κατηγοριοποιούνται σε τρεις βασικές. Η πρώτη είναι η δυνατότητα διοίκησης ελέγχου και επιτήρησης, δηλαδή C4I. Μονάδες επιφανείας, κυρίως αεράμυνας, αναλαμβάνουν την επιτήρηση μίας περιοχής που με σύγχρονα ραντάρ μπορεί να ξεπεράσει και τα 800 χιλιόμετρα και τον έλεγχο της είτε με την καθοδήγηση μαχητικών αεροσκαφών κατά εναέριων εισβολών, είτε με την εμπλοκή τους από αντιαεροπορικούς πυραύλους μακρού βεληνεκούς φερόμενους επί των ίδιων πλοίων. Δηλαδή πέρα από την άμυνα του στόλου από εναέριες απειλές τα πλοία αεράμυνας περιοχής, ειδικότερα στην διαμόρφωση διοίκησης και ελέγχου, αναλαμβάνουν την επιτήρηση και τον έλεγχο μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής. Περαιτέρω, λόγω του μεγάλου βεληνεκούς των πυραύλων αέρος επιφανείας που δίνετε να προσβάλουν τα φίλια πλοία πέρα από την εμβέλεια των σύγχρονων αντιαεροπορικών συστημάτων πλοίων μη ειδικευμένου ρόλου όπως της αεράμυνας, αλλά και των μεγάλων ταχυτήτων που επιτυγχάνουν σύγχρονα αεροσκάφη και πύραυλοι, η δυνατότητα εμπλοκής τους στην μεγαλύτερη δυνατόν απόσταση από έναν στόλο είναι απαραίτητη απαίτηση στο σύγχρονο πεδίο επιχειρήσεων. Το δε μεγάλο βεληνεκές των αντιαεροπορικών συστημάτων περιοχής, 100χλμ+, δίνει την δυνατότητα της αντιαεροπορικής κάλυψης επιπλέον δυνάμεων, όπως αποβατικών που διεξάγουν επιχειρήσεις σε κάποια απόσταση από το πλοίο αεράμυνας περιοχής.

Η δεύτερη διάσταση που αφορά τα πλοία είναι αυτή της αεράμυνας μεσαίου βεληνεκούς

που ουσιαστικά αποτελεί μέρος και είναι η στανταρτ αεράμυνα όλων των κύριων μονάδων επιφανείας δηλαδή Καταδρομικών, Αντιτορπλικών, Φρεγάτων και Κορβετών. Αυτή αποτελείτο από αντιαεροπορικά πυροβόλα διαφόρων διαμετρημάτων μέχρι που αντικαταστήθηκαν από τα πυραυλικά συστήματα. Το βεληνεκές αυτών των συστημάτων μέχρι σχετικά πρόσφατα ήταν στα 12 χλμ, αλλά οι εξελίξεις όσον αφορά τις απειλές, δηλαδή τις υψηλές ταχύτητες αλλά και το βεληνεκές των πυραυλικών συστημάτων κατά πλοίων, οδήγησαν στην επέκταση του βεληνεκού των συστημάτων αυτών στα 30 με 50 χλμ ανάλογα το σύστημα. Με την εισαγωγή των ESSM όλες σχεδόν οι μονάδες του ΠΝ διαθέτουν αυτές τις δυνατότητες. Πρόκειται για ένα ικανοποιητικό σύστημα με πολύ καλές δυνατότητες ιδιαίτερα σε περιοχές όπως το Ικάριο, οι Κυκλάδες ή τα Δωδεκάνησα. Σίγουρα όμως αποτελεί συμπλήρωμα των συστημάτων μεγάλου βεληνεκού που εξοπλίζουν πλοία αεράμυνας, και όχι αντικαταστάτη.

Η τελευταία διάσταση είναι ουσιαστικά και πραγματικά η τελευταία γραμμή άμυνας των πλοίων κατά των ίδιων των συστημάτων που σκοπό έχουν να τα καταστρέψουν, δηλαδή τα πυραυλικά συστήματα κατά πλοίων είτε αυτά εκτοξεύονται από αεροσκάφη είτε από πλοία, υποβρύχια, ή χερσαίους εκτοξευτές. Στην προκειμένη περίπτωση οι δυνατότητες του ΠΝ είναι περιορισμένες. Τα συστήματα Phalanx χρίζουν είτε αναβάθμισης είτε αντικατάστασης αλλά ως μοναδικό μέσο δεν είναι αρκετά. Η δημιουργία μίας βαθμιδωτής άμυνας κατά πυραυλικών συστημάτων επιφανείας είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση σύγχρονων συστημάτων. Η τοποθέτηση επί των μονάδων επιφανείας αντιπυραυλικών συστημάτων όπως τα RAM και MICA VL είναι απαραίτητη πολυτέλεια. Όπως αναγκαιότητα είναι και η αναβάθμιση του συστήματος παθητικής αυτοπροστασίας των μονάδων επιφανείας που περιλαμβάνουν ενεργητικά και παθητικά αντίμετρα, αλλά και ηλεκτρονικούς παρεμβολείς όλα συνδεδεμένα σ' ένα πλήρες ολοκληρωμένο δικτυοκεντρικό σύστημα αυτοπροστασίας. Συμπεράσματα

Τελικά οι δυνατότητες αεροναυτικών επιχειρήσεων του ΠΝ και ΠΑ είναι από περιορισμένες έως και ανύπαρκτες. Όσον αφορά τα εναέρια μέσα, αυτά περιορίζονται αποκλειστικά στις δυνατότητες αεροπορικής κάλυψης από φίλια μαχητικά του εναέριου στόλου της ΠΑ και την δυνατότητα κρούσης κατά εχθρικών μονάδων επιφανείας που πραγματικά είναι αξιόλογες. Οι δυνατότητες όμως σταματάνε εκεί. Ο στόλος των έξη ανθυποβρυχιακών αεροσκαφών είναι πέρα για πέρα ανεπαρκής και είναι αμφισβητήσιμο το κατά πόσο θα μπορούσαν άνω των δύο να βρεθούν ταυτόχρονα στον αέρα! Όσον αφορά τις δυνατότητες επιτήρησης και ηλεκτρονικού πολέμου, απλώς δεν υπάρχουν καν. Στον αντίποδα, το ΠΝ διατηρεί δυνατότητες προστασίας στον χώρο του Αιγαίου από εναέριας απειλές καθώς το βεληνεκές των 50 χιλιομέτρων των ESSM σε συνδυασμό με την κάλυψη που μπορεί να προσφέρουν τα μαχητικά της ΠΑ, προστατεύουν τις κύριες μονάδες επιφανείας σε επαρκή βαθμό από τις εχθρικές απειλές. Τα δε αντιπυραυλικά συστήματα και παθητικά συστήματα αυτοπροστασίας αν και όχι τα πλέον σύγχρονα και δοκιμασμένα, σίγουρα μπορούν να θεωρηθούν επαρκείς. Λείπει όμως η μονάδα Διοίκησης και Ελέγχου Αεράμυνας περιοχής που θα μπορέσει να επιτηρεί μια συγκεκριμένη περιοχή όπως το Βόρειο Αιγαίο, να κατευθύνει μαχητικά αεροσκάφη προκειμένου να αναχαιτίσουν απειλές, αλλά και να τις εμπλέκει η ίδια με τους πυραύλους τις. Η ίδια μονάδα που θα κληθεί να διατελέσει παρεμφερείς ρόλους στην Ανατολική Μεσόγειο με ακόμα μεγαλύτερης βαρύτητας αυτό της προστασίας της όπως και άλλων ναυτικών δυνάμεων από εναέριας απειλές.

Βιβλιογραφία

P. Murdock (Spring 2002), Principles of War on the Network-Centric Battlefield: Mass and Economy of Force, from Parameters, pp 86-95.

D. A. Macgregor (September 2001), 'Resurrecting Transformation for the Post-Industrial Era', in Defense Horizons (center for Technology and National Security Policy, National Defense University).

N. C. Davis (1997), 'An Information-Based Revolution in Military Affairs' in J.Arquilla & D. Ronfeldt (ed), In Athena's Camp: Preparing for Conflict in the Information Age, pp79-89).

D.S Alberts & R. E. Hayes (June 2003), Power to the Edge, Command and Control in the Information Age, (DoD Command and Control Research Program)

<http://www.dodccrp.org?Publications/pdf/poweredge.pdf>

Ian Speller (2014), 'Understanding Naval Warfare', Routledge, London and New York.

Milan Vego (2009), 'Operational Warfare at Sea: Theory and Practice', Cass Naval Policy and History 1st Edition, Routledge, London and New York.

Kevin N. Lewis (1984), 'Combined operations in modern naval warfare: maritime strategy and interservice cooperation', The RAND Paper Series, The Rand Corporation, Washington D.C.

Navy Capt. Edward Lundquist (ret.), 'Own the blue water', AFJ (Armed Forces Journal),

<http://armedforcesjournal.com/own-the-blue-water/>

Sam J. Tangredi (Edit) (2002), 'Globalization and Maritime Power', Institute for National Strategic Studies, National Defense University, Washington D.C.

Paul F. Walker, 'Smart Weapons in Naval Warfare', Scientific

American <https://www.scientificamerican.com/article/smart-weapons-in-naval-warfare>